

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΤΡΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ (Ιούλιος 2006)

Συγγραφέας: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

1. Εισαγωγή

Οι καταστροφές φυσικής προέλευσης, π.χ. σεισμοί, πλημμύρες, καθιζήσεις εδάφους, ξηρασία, πυρκαγιές, τροπικοί κυκλώνες, θύελλες, τσουνάμι, ηφαιστειακές εκρήξεις, κ.λπ. προκαλούν απώλειες που έχουν συνέπειες στην επιβίωση, στην αξιοπρέπεια και στη ζωή των ατόμων, ιδίως των κατοίκων των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών. Ο κίνδυνος από τις φυσικές καταστροφές προκαλεί διεθνή ανησυχία. Η διακινδύνευση από τις καταστροφές είναι μεγαλύτερη, όταν οι κίνδυνοι αλληλεπιδρούν με περιβάλλοντα που είναι φυσικά, κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά ευάλωτα.

Η τρωτότητα των περιοχών αυξάνεται από τις δημογραφικές, τεχνολογικές και κοινωνικο-οικονομικές μεταβολές, από την αστικοποίηση χωρίς σχεδιασμό, από την ανάπτυξη σε ζώνες υψηλού κινδύνου, από την υποανάπτυξη και περιβαλλοντική υποβάθμιση, από την κλιματική ποικιλότητα και την κλιματική αλλαγή, από τους γεωλογικούς κινδύνους και τον ανταγωνισμό για σπάνιες πηγές και από τις επιπτώσεις των επιδημιών, όπως του ιού του AIDS.

Αυτά δείχνουν ένα μέλλον, στο οποίο οι καταστροφές θα επηρεάζουν ολοένα και περισσότερο την παγκόσμια οικονομία και τον πληθυσμό καθώς και τη βιώσιμη ανάπτυξη των αναπτυγμένων χωρών. Έτσι η διαχείριση και ο περιορισμός των κινδύνων από καταστροφές καθίσταται παγκόσμια πρόκληση. Είναι πλέον διεθνώς αποδεκτό ότι οι προσπάθειες περιορισμού των κινδύνων από καταστροφές πρέπει να ενσωματώνονται συστηματικά σε πολιτικές, σχέδια και προγράμματα για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τον περιορισμό της φτώχειας και να υποστηρίζονται από περιφερειακή

και διεθνή συνεργασία.

Η διεθνής κοινότητα θεωρώντας αυτή την αύξηση των καταστροφών και των απωλειών ως σημαντική απειλή για τη βιώσιμη ανάπτυξη αποφάσισε την άμεση αντιμετώπισή τους. Ιδίως στην περίοδο μεταξύ 1960-2000 παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση στα περιστατικά, στη δριμύτητα και στην ένταση των καταστροφών. Τα καταστροφικά φαινόμενα ήταν ιδιαίτερα έντονα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, κατά μέσο όρο περισσότεροι από 200 εκατ. άνθρωποι επηρεάζονταν κάθε χρόνο από τις καταστροφές[[ii](#)].

2. Το πρόγραμμα IDNDR 1990-1999

Στο πλαίσιο αυτών των εκτιμήσεων η διεθνής κοινότητα προώθησε το πρόγραμμα «International Decade for Natural Disaster Reduction / Διεθνής Δεκαετία για τη Μείωση των Φυσικών Καταστροφών» (IDNDR, 1990-1999), προκειμένου να γίνει αντιληπτή η σημασία της μείωσης των καταστροφών. Η εμπειρία που προέκυψε από τη δεκαετία αυτή οδήγησε σε σημαντική εννοιολογική μετατόπιση από την απόκριση στις καταστροφές, στην πρόληψή τους υπογραμμίζοντας τον ουσιαστικό ρόλο της ανθρώπινης δράσης[[iii](#)].

Καθώς οι προσπάθειες απόκρισης οδήγησαν στην απορρόφηση πόρων που κανονικά θα διέθεταν οι χώρες για την ανάπτυξή τους, γεγονός που αποτέλεσε έντονο πρόβλημα για τις αναπτυσσόμενες χώρες, αναζητήθηκε εναλλακτική λύση. Αυτή ήταν η προώθηση μιας διεθνούς στρατηγικής μετριασμού των καταστροφών σε αντικατάσταση της IDNDR. Προέκυψε λοιπόν η «Διεθνής Στρατηγική για το Μετριασμό των Καταστροφών / International Strategy for Disaster Reduction» (ISDR), ως διάδοχο σχήμα της IDNDR. Σκοπός ήταν πλέον οι κοινωνίες να γίνουν περισσότερο ανθεκτικές στους φυσικούς κινδύνους και στους κινδύνους από περιβαλλοντικές και τεχνολογικές καταστροφές.

Η ISDR στοχεύει στην οικοδόμηση κοινοτήτων ανθεκτικών στις καταστροφές

μέσα από τη συνειδητοποίηση της σημασίας που αποκτά η μείωση των καταστροφών ως βασικό στοιχείο της βιώσιμης ανάπτυξης. Στόχος είναι η μείωση των ανθρώπινων, κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών απωλειών από τους φυσικούς και τους ανθρωπογενείς κινδύνους και τις καταστροφές[[iii](#)].

Καθώς οι κίνδυνοι φυσικής προέλευσης υφίστανται, η ανθρώπινη δραστηριότητα είναι εκείνη που μπορεί να οδηγήσει είτε στην αύξηση είτε στη μείωση της τρωτότητας των κοινωνιών σε αυτούς τους κινδύνους και στις τεχνολογικές και περιβαλλοντικές καταστροφές. Αυτή η τρωτότητα οφείλεται σε διάφορους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες, όπως είναι η αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού[[iv](#)], η ανεξέλεγκτη αστικοποίηση[[v](#)], η αύξηση της φτώχειας[[vi](#)] που αναγκάζει μεγάλο αριθμό ανθρώπων να ζει σε ευπαθείς περιοχές κ.λπ. Παράλληλα όμως η εξέλιξη της τεχνολογίας, σε συστήματα πρόβλεψης και έγκαιρης προειδοποίησης, ο σχεδιασμός των χρήσεων γης, οι νέες τεχνικές κατασκευής κ.λπ. παρέχουν τη δυνατότητα για τον περιορισμό των κινδύνων, υπό τον όρο ότι οι κοινωνίες εξασφαλίζουν την εφαρμογή αυτών των πρακτικών κατά τρόπο σύμφωνο με τις ανάγκες της βιώσιμης ανάπτυξης.

Το πλαίσιο δράσης της ISDR αποτελεί μέρος μιας εξελισσόμενης διαδικασίας που απεικονίζει τις αλλαγές και τις αναδυόμενες τάσεις στον τομέα της μείωσης των καταστροφών και αναθεωρείται σε τακτική βάση, προκειμένου να ανταποκριθεί πλήρως στις ανάγκες και τους περιορισμούς που προκύπτουν με την πάροδο του χρόνου. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει δύο μέρη. Στο μέρος I παρέχονται συνοπτικά οι ορισμοί των κύριων εννοιών που αφορούν στη μείωση των καταστροφών. Επίσης περιγράφεται η προοπτική της μείωσης των καταστροφών που ενσωματώνεται στη ISDR, βασισμένη στην εμπειρία της IDNDR, στη στρατηγική της Yokohama (1994) και στη στρατηγική «A Safer World in the 21st Century: Disaster and Risk Reduction / Ένας ασφαλέστερος κόσμος στο 21ο αιώνα: Μείωση Καταστροφών και Κινδύνων» που υιοθετήθηκε από τους συμμετέχοντες στο φόρουμ της IDNDR τον Ιούλιο του 1999. Στο μέρος II περιγράφονται οι θεσμικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή της ISDR. Ειδικότερα, προβλέπεται μια ομάδα εργασίας του οργανισμού διαμεσολάβησης και η Γραμματεία του οργανισμού διαμεσολάβησης της ISDR[[vii](#)].

Οι στόχοι της ομαδοποιούνται: α) στην αυξανόμενη δημόσια ευαισθητοποίηση, β) στη δέσμευση των δημόσιων αρχών, γ) στην υποκίνηση της διεπιστημονικής και

διατομεακής συνεργασίας και της επέκτασης του δικτύου συνεργασίας για τη μείωση του κινδύνου σε όλα τα επίπεδα, και δ) στην περαιτέρω βελτίωση της επιστημονικής γνώσης για τα αίτια των καταστροφών και για τα αποτελέσματα των φυσικών κινδύνων και των σχετικών τεχνολογικών και περιβαλλοντικών καταστροφών στις κοινωνίες.

2.1. Η Στρατηγική της Yokohama

Στη Yokohama της Ιαπωνίας πραγματοποιήθηκε στις 23-27 Μαΐου 1994 Παγκόσμια Διάσκεψη σχετικά με τη μείωση των φυσικών καταστροφών. Στη διάσκεψη συμμετείχαν μη κυβερνητικές οργανώσεις, διεθνείς οργανισμοί, η επιστημονική κοινότητα, η επιχειρηματική κοινότητα, και τα Μ.Μ.Ε. Η συνδιάσκεψη εκτίμησε ότι τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί ο αντίκτυπος των φυσικών καταστροφών όσον αφορά στις ανθρώπινες και οικονομικές απώλειες και ότι η κοινωνία έχει γίνει γενικά πιο ευάλωτη σ' αυτές. Εκείνες συνθήκες που επηρεάζονται από τις φυσικές και άλλες καταστροφές είναι οι φτωχές και κοινωνικά μειονεκτούσες ομάδες στις αναπτυσσόμενες χώρες, δεδομένου ότι είναι οι λιγότερο εξοπλισμένες για την αντιμετώπισή τους. Η πρόληψη, ο μετριασμός, η ετοιμότητα και η ανακούφιση από τις καταστροφές είναι τέσσερα στοιχεία που συμβάλλουν και έχουν συνέπειες στην εφαρμογή των πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης. Επομένως, τα κράτη πρέπει να ενσωματώσουν τα στοιχεία αυτά στα προγράμματα ανάπτυξής τους και να εξασφαλίσουν αποδοτικά μέτρα σε κοινοτικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο [\[viii\]](#).

Ο κόσμος είναι όλο και περισσότερο αλληλοεξαρτώμενος. Όλες οι χώρες πρέπει να δράσουν σε ένα νέο πνεύμα συνεργασίας, ώστε να οικοδομήσουν ένα ασφαλέστερο κόσμο βασισμένο στα κοινά συμφέροντα και στην κοινή ευθύνη της διάσωσης των ανθρώπινων ζώων, δεδομένου ότι οι φυσικές καταστροφές δεν γνωρίζουν σύνορα. Η περιφερειακή και διεθνής συνεργασία ενισχύει σημαντικά τη δυνατότητα επίτευξης πραγματικής προόδου στο μετριασμό των καταστροφών μέσω της μεταφοράς της τεχνολογίας, της διάχυσης των πληροφοριών και της ανάληψης κοινών δραστηριοτήτων πρόληψης και μετριασμού της καταστροφής.

Σ' αυτή την κατεύθυνση πρέπει να κινητοποιηθούν η διμερής και πολύπλευρη

βοήθεια και οικονομικοί πόροι για να υποστηρίξουν αυτές τις προσπάθειες. Σε πολλές περιπτώσεις μπορούν να είναι διαθέσιμες με χαμηλότερο κόστος οι πληροφορίες, η γνώση και ορισμένες από τις τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για τον περιορισμό των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών. Η κατάλληλη τεχνολογία και τα δεδομένα, καθώς και η σχετιζόμενη με αυτή εκπαίδευση, πρέπει να παρασχεθούν σε όλες τις χώρες και ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες, έγκαιρα και χωρίς κόστος.

Είναι επίσης σημαντικό να ενθαρρυνθεί η ενεργός συμμετοχή των κοινοτήτων, προκειμένου να αποκτηθεί η μεγαλύτερη επίγνωση στην ατομική και συλλογική αντίληψη για την ανάπτυξη αλλά και τους κινδύνους που ελλοχεύουν και να υπάρξει πλήρης κατανόηση των πολιτιστικών και οργανωτικών χαρακτηριστικών κάθε κοινωνίας καθώς επίσης και της συμπεριφοράς και των αλληλεπιδράσεών της με το τεχνητό και φυσικό περιβάλλον.

Η Συνδιάσκεψη υιοθέτησε την ομώνυμη «Στρατηγική της Yokohama» και το ομώνυμο Σχέδιο Δράσης για το υπόλοιπο της δεκαετίας. Οι κύριες αρχές της Στρατηγικής είναι:

1) Κάθε χώρα έχει την ευθύνη να προστατεύει τους πολίτες της από τις φυσικές καταστροφές.

2) Αναγνωρίζεται προτεραιότητα στις αναπτυσσόμενες χώρες, ιδιαίτερα στις λιγότερο αναπτυγμένες, στις περικόλειστες χώρες και στις μικρές νησιωτικές αναπτυσσόμενες χώρες.

3) Κάθε χώρα καλείται να αναπτύξει και να ενισχύσει τις εθνικές ικανότητες και τις δυνατότητες και, όπου είναι απαραίτητο, την εθνική νομοθεσία για την πρόληψη, τον περιορισμό και την προετοιμασία στις φυσικές και άλλες καταστροφές, συμπεριλαμβανομένης της κινητοποίησης των μη κυβερνητικών οργανώσεων και της συμμετοχής των τοπικών κοινοτήτων.

4) Προάγεται μια ενισχυμένη υπο-περιφερειακή, περιφερειακή και διεθνής συνεργασία στις δραστηριότητες αποτροπής, μείωσης και μετριασμού των φυσικών και άλλων καταστροφών, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανθρώπινη και θεσμική ικανότητα και ενίσχυση, στη μεταφορά τεχνολογίας, συλλογή, διάδοση και χρησιμοποίηση των

πληροφοριών και στην κινητοποίηση των πόρων.

5) Παρέχεται, με το πλαίσιο δράσης της IDNDR, σε όλες τις τρωτές χώρες, ειδικότερα στις αναπτυσσόμενες χώρες, η ευκαιρία να επιτευχθεί ένας ασφαλέστερος κόσμος μέχρι το τέλος αυτού του αιώνα και πέρα από αυτόν. Η διεθνής κοινότητα και το σύστημα των Ηνωμένων Εθνών ειδικότερα παρέχει την επαρκή υποστήριξη στην IDNDR για τη μείωση των φυσικών καταστροφών.

6) Η Στρατηγική της Yokohama πρέπει να θεωρηθεί από τα κράτη ως πρόσκληση για δράση για έναν ασφαλέστερο κόσμο.

3. Το ιστορικό πλαίσιο της Συνδιάσκεψης του Kobe

Η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών αποφάσισε στην 58η σύνοδό της τη σύγκληση «Παγκόσμιας Διάσκεψης για τη Μείωση των Καταστροφών» στο Kobe, Hyogo, της Ιαπωνίας στις 18-22 Ιανουαρίου 2005. Στη Σύνοδο αυτή με βάση το ψήφισμα A/RES/58/214 σχετικά με τη «Διεθνή Στρατηγική για τη Μείωση των Καταστροφών» και το ψήφισμα A/RES/58/215 «Για τις Φυσικές Καταστροφές και Τρωτότητες» θεωρήθηκε ουσιαστική η συμμετοχή των κρατών, προκειμένου να διαμορφωθούν στη Συνδιάσκεψη πολιτικές για τη μείωση των καταστροφών στο μέλλον.

Για την επίτευξη των σκοπών κλήθηκαν τα κράτη να παρέχουν πληροφορίες, να προσδιορίσουν τις ανάγκες τους και να προτείνουν ανάλογες πολιτικές δράσης. Στην πρόσκληση δόθηκε η ευκαιρία να συναντηθούν εκπρόσωποι από διάφορους φορείς που ασχολούνται με το θέμα των καταστροφών, όπως κυβερνητικούς, ακαδημαϊκούς και άλλους. Σε πολλές περιπτώσεις οι διαβουλεύσεις πραγματοποιήθηκαν με ιδρύματα που ειδικεύονται στη διαχείριση των καταστροφών, με μετεωρολογικές υπηρεσίες με μη κυβερνητικές οργανώσεις και με άλλους φορείς.

Για τη διευκόλυνση της προετοιμασίας των κρατών παρασχέθηκαν οδηγίες από τη Γραμματεία της Διεθνούς Στρατηγικής για τη Μείωση Καταστροφών (ISDR) μέσω διάφορων καναλιών, όπως είναι οι μόνιμες αποστολές, το δίκτυο των συντονιστών

των κρατών στον Ο.Η.Ε., τα περιφερειακά γραφεία, κ.λπ. Επίσης, οι οδηγίες προβλήθηκαν στον ιστοχώρο της ISDR σε τρεις γλώσσες (αγγλική, ισπανική και γαλλική) και μεταφράστηκαν στη ρωσική γλώσσα.

Η ISDR/UNDP παρείχε ένα πλαίσιο με τομείς προτεραιότητας για την υποβολή εκθέσεων με τίτλο «πλαίσιο για τη μείωση των κινδύνων καταστροφής, για την καθοδήγηση και τον έλεγχο». Οι βασικές αρχές του πλαισίου αφορούσαν[[ix](#)] στην πολιτική δέσμευση και τις θεσμικές πτυχές, στον προσδιορισμό του κινδύνου, στη διαχείριση της γνώσης, στις διοικητικές εφαρμογές και τα όργανα διαχείρισης του κινδύνου και στον προγραμματισμό προπαρασκευής και πιθανότητας.

Στην πρόσκληση ανταποκρίθηκαν 113 χώρες από τον Αύγουστο μέχρι το Σεπτέμβριο του 2004. Με τις πληροφορίες που δόθηκαν δημιουργήθηκαν πίνακες με τις ποσοτικές και ποιοτικές πτυχές των δεδομένων. Επιπλέον, έγινε γεωγραφική ομαδοποίηση, ώστε να εντοπισθούν τα κοινά σχέδια και οι κοινές προκλήσεις.

Από την επεξεργασία των πληροφοριών: α) Προέκυψε ότι πάνω από τα 3/4 των κρατικών αναφορών θεωρούν ως κύριο εμπόδιο για την αποδοτικότερη προσέγγιση στη μείωση των κινδύνων καταστροφής, την έλλειψη οικονομικών, τεχνικών ή ανθρώπινων[[x](#)] πόρων. Η Αφρική θεωρείται ως η πλέον ελλειμματική σε πόρους, περιοχή. β) Διαπιστώθηκε ότι το κρίσιμο πρόβλημα που περιορίζει τον αριθμό δρώντων που συμμετέχουν στις προσπάθειες μείωσης των κινδύνων καταστροφής και στην ευρύτερη εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών είναι η έλλειψη ικανοποιητικού εθνικού συντονιστικού οργάνου. Επίσης, διαπιστώθηκε έλλειμμα στη δημόσια ευαισθητοποίηση, γ) κρίθηκε ότι ο ρόλος της πολιτικής δέσμευσης από ένα σημαντικό αριθμό κρατών είναι ουσιαστικό στοιχείο για τη συνέχιση των προσπαθειών της μείωσης των κινδύνων καταστροφής. Επίσης τονίσθηκε από τα 3/4 των χωρών η ανάγκη θέσπισης νομοθεσίας με τη μορφή των διαταγμάτων και των νόμων, των εθνικών πολιτικών ή της στρατηγικής. δ) Αν και πολλές κυβερνήσεις έχουν αναγνωρίσει από καιρό τη σημασία της έμφασης στη ανάπτυξη τεχνικών μείωσης των καταστροφών (πρόληψη) αντί των τεχνικών της διαχείριση καταστροφής (απόκριση) και της ανάκαμψης, εντούτοις, πολλές νομοθετικές πρωτοβουλίες και πολιτικές διαδικασίες-μηχανισμοί επικεντρώνονται ακόμη στη διαχείριση της καταστροφής. ε) Τονίσθηκε ο ρόλος της διοικητικής αποκέντρωσης, τόσο σε επίπεδο προϋπολογισμού όσο και σε επίπεδο αρμοδιοτήτων, για την επιτυχή μείωση των κινδύνων

καταστροφής. Ως επιτυχή παραδείγματα διοικητικής αποκέντρωσης, όπου η τοπική κυβέρνηση συνέβαλε στην εφαρμογή των πολιτικών για τη μείωση των κινδύνων καταστροφής, αναφέρθηκαν η Φινλανδία, η Νέα Ζηλανδία, οι Φιλιππίνες και η Ρωσία. Άλλες επιτυχείς πρωτοβουλίες σε τοπικό επίπεδο παρουσιάστηκαν από τη Νότια Αφρική, η οποία έχει δημιουργήσει τα «Κέντρα Διαχείρισης Καταστροφών» και τα «Συμβουλευτικά Fora Διαχείρισης Καταστροφών» τόσο σε περιφερειακό όσο και σε τοπικό επίπεδο [xi]. στ) Επίσης υποστηρίχθηκε από ένα σημαντικό αριθμό χωρών ότι ο κίνδυνος των καταστροφών συνδέεται με τα περιβαλλοντικά προβλήματα.

Τον Ιανουάριο του 2005, στο πλαίσιο της Διεθνούς Συνδιάσκεψης στο Kobe, Hyogo της Ιαπωνίας, 168 κυβερνήσεις υιοθέτησαν ένα δεκαετές παγκόσμιο σχέδιο δράσης, με σκοπό να καταστεί ο κόσμος ασφαλέστερος από τους φυσικούς κινδύνους. Ο στόχος του είναι να μειωθούν ουσιαστικά οι απώλειες από τις καταστροφές σε ζωές και σε κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς πόρους των κοινοτήτων και των χωρών. Η Συνδιάσκεψη ενέκρινε το «Πλαίσιο Δράσης Hyogo», με κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις προτεραιότητες για δράση και τα πρακτικά μέσα για την επίτευξη ανθεκτικότητας για τις τρωτές κοινότητες [xii].

4. Προτεραιότητες για δράση 2005-2015

Η Συνδιάσκεψη υιοθέτησε πέντε προτεραιότητες για δράση, τις οποίες τα κράτη, οι περιφερειακοί και διεθνείς οργανισμοί και άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη για τη διαχείριση των κινδύνων από φυσικές καταστροφές. Οι προτεραιότητες αυτές είναι:

4.1. Η διασφάλιση ότι ο περιορισμός των κινδύνων από φυσικές καταστροφές αποτελεί εθνική και τοπική προτεραιότητα

Για την επίτευξη αυτής της προτεραιότητας απαιτείται η δημιουργία εθνικού θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου, η ύπαρξη πόρων και η κοινοτική συμμετοχή.

Στο εθνικό θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο πρέπει να περιλαμβάνονται ένας μηχανισμός με καθορισμένες αρμοδιότητες σε εθνικό και τοπικό επίπεδο με σκοπό τη διευκόλυνση του συντονισμού μεταξύ των τομέων, οι πολιτικές για τη μείωση της φτώχειας, η διαδικασία για την τροποποίηση της νομοθεσίας όπου είναι απαραίτητο, καθώς επίσης και οι τρόποι ενθάρρυνσης στη συμμόρφωση στα μέτρα που προωθούνται για τη μείωση των κινδύνων και η αναγνώριση της σημασίας και της ιδιαιτερότητας των κινδύνων ανά περιοχή, η αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων και των πόρων στις αρμόδιες περιφερειακές ή τοπικές αρχές ανάλογα με την περίπτωση.

Η ύπαρξη των αναγκαίων πόρων (φυσικών και ανθρώπινων) πρέπει να αναφέρεται στην αξιολόγηση των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και στη δημιουργία προϋποθέσεων για τη βελτίωση ικανοτήτων με σκοπό την αντιμετώπιση μελλοντικών αναγκών, στην ανακατανομή των πόρων για την εκπόνηση και την εφαρμογή πολιτικών, προγραμμάτων, νόμων και κανονισμών σχετικά με τη μείωση των κινδύνων καταστροφής σε όλους τους αρμόδιους τομείς και σε όλα τα επίπεδα διοίκησης με βάση σαφείς προτεραιότητες και στην τήρηση αυστηρής πολιτικής από την κυβέρνηση σχετικά με την προώθηση και την ενσωμάτωση των σχεδίων αυτών στο αναπτυξιακό της πρόγραμμα.

Η κοινοτική συμμετοχή^[xiii] αναφέρεται στην προώθηση δικτύου συνεργασίας, στην ενίσχυση του εθελοντισμού, στον καθορισμό ρόλων και αρμοδιοτήτων και στη δημιουργία επιτροπών με τις αναγκαίες αρμοδιότητες και πόρους.

4.2. Ο προσδιορισμός, η αξιολόγηση και η καταγραφή των καταστροφών από φυσικούς κινδύνους και η ενίσχυση των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης

Απαραίτητο στοιχείο για τη μείωση των κινδύνων από φυσικές καταστροφές και για τη διαμόρφωση μιας «κουλτούρας ανθεκτικότητας στην καταστροφή» αποτελεί η γνώση των κινδύνων και της τρωτότητας στις καταστροφές σε φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο που αντιμετωπίζουν οι περισσότερες κοινωνίες. Επίσης είναι απαραίτητη η γνώση των τρόπων που οι κίνδυνοι αυτοί και η τρωτότητα μεταβάλλονται σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο. Για την επίτευξη αυτής της προτεραιότητας απαιτείται αξιολόγηση του κινδύνου σε εθνικό

και τοπικό επίπεδο, έγκαιρη προειδοποίηση και εκτίμηση των περιφερειακών κινδύνων.

Η αξιολόγηση του κινδύνου σε εθνικό και τοπικό επίπεδο απαιτεί την ανάπτυξη, περιοδική επικαιροποίηση και ευρύτατη διάδοση, σε τακτά διαστήματα, των χαρτών επικινδυνότητας και των σχετικών πληροφοριών, στους ιθύνοντες, στο ευρύ κοινό και στις κοινότητες που βρίσκονται σε κίνδυνο. Επίσης απαιτεί την ανάπτυξη συστημάτων που δείχνουν τον κίνδυνο και την τρωτότητα σε εθνική και περιφερειακή κλίμακα και τα οποία θα βοηθήσουν τους ιθύνοντες να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο των καταστροφών σε κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό επίπεδο.

Η έγκαιρη προειδοποίηση περιλαμβάνει την ανάπτυξη συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης [xiv]. Τα συστήματα αυτά πρέπει να ειδοποιούν εγκαίρως και να είναι κατανοητά από τους ανθρώπους που απειλούνται. Πρέπει απαραίτητα να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες ανάλογα με το φύλο, την κουλτούρα και τον τρόπο διαβίωσης του πληθυσμού-στόχου. Επίσης πρέπει να δίνονται κατευθυντήριες οδηγίες για τον τρόπο αντίδρασης σε περίπτωση προειδοποίησης από τους διαχειριστές κρίσεων και άλλους ειδικούς. Επίσης περιλαμβάνει την εξασφάλιση ότι τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης είναι πλήρως και σωστά ενσωματωμένα στις κυβερνητικές διαδικασίες πολιτικής και λήψης αποφάσεων και στο δίκτυο διαχείρισης έκτακτης ανάγκης τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

Η έρευνα περιφερειακών και αναδυόμενων κινδύνων περιλαμβάνει τη σύνταξη και τυποποίηση, ανάλογα με την περίπτωση, των στατιστικών πληροφοριών και των στοιχείων όσον αφορά τους περιφερειακούς κινδύνους, τις επιδράσεις και τις απώλειες, την ενίσχυση της περιφερειακής και της διεθνούς συνεργασίας, ανάλογα με την περίπτωση, για την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των περιφερειακών και διασυνοριακών κινδύνων. Επίσης, περιλαμβάνει την ανταλλαγή πληροφοριών και έγκαιρων προειδοποιήσεων μέσω των κατάλληλων ρυθμίσεων και την έρευνα, ανάλυση και υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις μακροπρόθεσμες αλλαγές και τα αναδυόμενα ζητήματα που ενδέχεται να αυξήσουν τις τρωτότητες και τους κινδύνους ή την ικανότητα των αρχών και κοινοτήτων να ανταποκριθούν στις καταστροφές.

4.3. Η χρήση της γνώσης, της καινοτομίας και της εκπαίδευσης για την οικοδόμηση

μιας «κουλτούρας ασφάλειας και ανθεκτικότητας» σε όλα τα επίπεδα

Οι καταστροφές μπορούν να μειωθούν ουσιαστικά εάν οι άνθρωποι είναι καλά ενημερωμένοι και εξοικειωμένοι με την «κουλτούρα» της πρόληψης και της ανθεκτικότητας στις καταστροφές που απαιτεί τη συλλογή, τη σύνταξη και τη διάδοση της σχετικής γνώσης και των πληροφοριών για τους κινδύνους, τις τρωτότητες και τις ικανότητες. Για την επίτευξη αυτής της προτεραιότητας απαιτείται η διαχείριση και ανταλλαγή των πληροφοριών, η μόρφωση και η εκπαίδευση, η έρευνα και η ευαισθητοποίηση του κοινού.

Η διαχείριση και η ανταλλαγή πληροφοριών περιλαμβάνει την παροχή εύκολα κατανοητών πληροφοριών για τους κινδύνους καταστροφής και τις δυνατότητες προστασίας, ειδικά στους πολίτες περιοχών υψηλού κινδύνου. Οι πληροφορίες πρέπει να ενσωματώνουν τη σχετική παραδοσιακή και τοπική κληρονομιά γνώσης^[xv] και πολιτισμού και να προσαρμόζονται στο διαφορετικό κοινό-στόχο, λαμβάνοντας υπόψη τους πολιτιστικούς και κοινωνικούς παράγοντες, την ενίσχυση των δικτύων μεταξύ των εμπειρογνομώνων, των διαχειριστών και των αρμόδιων στο σχεδιασμό, διατομεακά και διαπεριφερειακά, και τη δημιουργία και ενίσχυση των διαδικασιών για την αξιοποίηση της διαθέσιμης εμπειρίας.

Επίσης, περιλαμβάνει την προώθηση της χρήσης, της εφαρμογής και της δυνατότητας πρόσβασης σε πρόσφατη ενημέρωση, στην επικοινωνία και στις διαστημικές τεχνολογίες και τις σχετικές υπηρεσίες, καθώς επίσης και στις παρατηρήσεις της γης, για τη μείωση των κινδύνων από φυσικές καταστροφές, ιδιαίτερα για την κατάρτιση και για τη διανομή και τη διάδοση των πληροφοριών μεταξύ των διαφορετικών κατηγοριών χρηστών. Σημαντική είναι και η παροχή, από τα ιδρύματα που ασχολούνται με την αστική ανάπτυξη, των απαραίτητων πληροφοριών στο κοινό για τις δυνατότητες μείωσης της καταστροφής πριν από την οικοδόμηση, την αγορά εδάφους ή την πώληση εδάφους.

Η *εκπαίδευση και κατάρτιση* αναφέρεται στην προώθηση του συνόλου της γνώσης για τη μείωση του κινδύνου καταστροφής στα σχετικά τμήματα των σχολικών προγραμμάτων σπουδών σε όλα τα επίπεδα, στην προώθηση της εφαρμογής των τοπικών προγραμμάτων ετοιμότητας, αξιολόγησης του κινδύνου και καταστροφής, στα σχολεία και στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στην προώθηση της εφαρμογής των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων στα σχολεία με σκοπό την εκμάθηση των τρόπων ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων των κινδύνων και στην ανάπτυξη των προγραμμάτων κατάρτισης και εκπαίδευσης στον περιορισμό των

κινδύνων καταστροφής με στόχο συγκεκριμένους τομείς.

Η έρευνα περιλαμβάνει την ανάπτυξη βελτιωμένων μεθόδων για την πρόβλεψη των κινδύνων και την κοινωνικοοικονομική ανάλυση οφέλους-κόστους των ενεργειών για τη μείωση του κινδύνου σε όλα τα επίπεδα. Ενσωμάτωση αυτών των μεθόδων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο και την ενίσχυση της τεχνικής και επιστημονικής ικανότητας για την εφαρμογή και την ανάπτυξη μεθοδολογιών, μελετών και προτύπων για να αξιολογηθούν οι τρωτότητες και ο αντίκτυπος των γεωλογικών, καιρικών, υδρολογικών και των κλιματολογικών κινδύνων.

Η δημόσια ευαισθητοποίηση αναφέρεται στην προώθηση της δέσμευσης των ΜΜΕ, προκειμένου να εμποδωθεί μια «κουλτούρα ανθεκτικότητας στις καταστροφές» και ενδυνάμωση της κοινοτικής συμμετοχής στις συνεχείς δημόσιες εκστρατείες εκπαίδευσης και στις δημόσιες διαβουλεύσεις σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας.

4.4. Ο περιορισμός των ελλοχευόντων παραγόντων κινδύνου

Οι κίνδυνοι καταστροφής που σχετίζονται με τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές συνθήκες και τη χρήση γης, καθώς και ο αντίκτυπος των κινδύνων που συνδέονται με τα γεωλογικά γεγονότα, τον καιρό, το νερό, και την κλιματική αλλαγή, λαμβάνονται υπόψη στον προγραμματισμό και στα τομεακά προγράμματα ανάπτυξης, καθώς επίσης και στις καταστάσεις μετά την καταστροφή. Για την επίτευξη αυτής της προτεραιότητας απαιτείται η διαχείριση των περιβαλλοντικών και φυσικών πόρων, η υιοθέτηση πρακτικών κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης και ο προγραμματισμός της χρήσης γης.

Η διαχείριση των περιβαλλοντικών και φυσικών πόρων περιλαμβάνει την ενθάρρυνση της βιώσιμης χρήσης και της διαχείρισης των οικοσυστημάτων, μέσω του καλύτερου χωροταξικού σχεδιασμού και την ανάπτυξη δράσεων με σκοπό τη μείωση του κινδύνου και της τρωτότητας. Επίσης περιλαμβάνει την εφαρμογή ολοκληρωμένων διοικητικών προσεγγίσεων των περιβαλλοντικών και φυσικών πόρων που ενσωματώνουν τη μείωση του κινδύνου καταστροφής. Στις προσεγγίσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται μέτρα, όπως η ολοκληρωμένη διαχείριση πλημμύρων και η κατάλληλη διαχείριση των εύθραυστων οικοσυστημάτων. Οι πρακτικές κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης αναφέρονται στην προώθηση της ασφάλειας τροφίμων που αποτελεί σημαντικό παράγοντα στην εξασφάλιση της ανθεκτικότητας των

κοινοτήτων στους κινδύνους, ιδιαίτερα στις περιοχές που υπάρχει έντονος ο κίνδυνος ξηρασίας, πλημμύρας, κυκλώνων και άλλων κινδύνων που μπορούν να αποδυναμώσουν τον αγροτικό τομέα. Επίσης αναφέρονται στην ενσωμάτωση του προγραμματισμού μείωσης του κινδύνου καταστροφής στον τομέα της υγείας με την προώθηση του στόχου «νοσοκομεία ασφαλή από την καταστροφή», με την εξασφάλιση ότι όλα τα νέα νοσοκομεία κτίζονται με ένα επίπεδο ανθεκτικότητας που ενισχύει την ικανότητά τους να παραμείνουν λειτουργικά στις συνθήκες καταστροφής αλλά και να εφαρμόζουν όλα τα μέτρα μετριασμού, ώστε να ενισχυθούν οι υπάρχουσες εγκαταστάσεις υγείας, ιδιαίτερα εκείνες που παρέχουν πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη παροχή βοήθειας στους φτωχούς, στους ηλικιωμένους και στα άτομα με ειδικές ανάγκες, και σε άλλες ευπαθείς ομάδες στις καταστροφές και στη λειτουργία ψυχο-κοινωνικών επιμορφωτικών προγραμμάτων, προκειμένου να μετριαστούν οι ψυχολογικές επιπτώσεις στους ευπαθείς πληθυσμούς, ιδιαίτερα στα παιδιά, μετά τις καταστροφές. Τέλος, αναφέρονται στην προστασία και ενίσχυση των σημαντικών δημόσιων εγκαταστάσεων και της φυσικής υποδομής, ιδιαίτερα στα σχολεία, στις εγκαταστάσεις παροχής ύδρευσης και παραγωγής ενέργειας, σε εγκαταστάσεις επικοινωνιών και μεταφορών, στα κέντρα προειδοποίησης καταστροφής και διαχείρισης και στους πολιτιστικούς πόρους και μνημεία.

Ο προγραμματισμός της χρήσης γης περιλαμβάνει την ενσωμάτωση των αξιολογήσεων του κινδύνου καταστροφής στον αστικό προγραμματισμό και στη διαχείριση ευάλωτων στην καταστροφή ανθρώπινων κατασκευών, ειδικότερα στις πυκνοκατοικημένες περιοχές και στις ταχέως αναπτυσσόμενες αστικές περιοχές. Τα ζητήματα των πρόχειρων ή μη μόνιμων κατοικιών και η θέση της κατοικίας στις περιοχές υψηλού κινδύνου πρέπει να αντιμετωπιστούν ως προτεραιότητες. Σ' αυτές πρέπει να περιλαμβάνονται και το πλαίσιο για τον περιορισμό της αστικής φτώχειας και τα προγράμματα για τη βελτίωση των παραπηγματουπόλεων [xvi]. Επίσης περιλαμβάνει την εκτίμηση των πιθανών κινδύνων από καταστροφές κατά τον προγραμματισμό των διαδικασιών για σημαντικά έργα υποδομής. Πρέπει επίσης να περιλαμβάνονται κριτήρια για το σχεδιασμό, την έγκριση και εφαρμογή τέτοιων προγραμμάτων και εκτιμήσεων που να βασίζονται στις εκτιμήσεις της κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής επίδρασης.

4.5. Η ενίσχυση της ετοιμότητας στις καταστροφές με σκοπό την αποτελεσματική απόκριση σε όλα τα επίπεδα

Σε περίοδο καταστροφής, οι επιπτώσεις και οι απώλειες είναι δυνατόν να μειωθούν ουσιαστικά εάν οι αρχές, τα άτομα και οι κοινότητες στις ευάλωτες περιοχές είναι καλά προετοιμασμένες και έτοιμες να δράσουν, διαθέτοντας τις γνώσεις και τις ικανότητές για αποτελεσματική διαχείριση της καταστροφής.

Για την επίτευξη αυτής της προτεραιότητας απαιτείται η ενίσχυση της πολιτικής, των τεχνικών και των θεσμικών δυνατοτήτων σε περιφερειακό, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Ειδικότερα, πρέπει να δοθεί έμφαση στις τεχνικές που σχετίζονται με την τεχνολογία, την εκπαίδευση και τους ανθρώπινους και υλικούς πόρους. Επίσης, απαιτείται η προώθηση και υποστήριξη του διαλόγου, της ανταλλαγής των πληροφοριών και του συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών και των φορέων άλλων υπηρεσιών και ιδρυμάτων που ασχολούνται με την έγκαιρη προειδοποίηση, με τη μείωση των κινδύνων καταστροφής και την απόκριση στις καταστροφές, με στόχο την ολιστική προσέγγιση για τη μείωση των κινδύνων καταστροφής.

Απαιτείται η αναθεώρηση και η περιοδική αναβάθμιση των σχεδίων ετοιμότητας σε όλα τα επίπεδα, με ιδιαίτερη εστίαση στις πιο ευάλωτες περιοχές και ομάδες και η πραγματοποίηση σε τακτά διαστήματα ασκήσεων ετοιμότητας για την αντιμετώπιση καταστροφών, καθώς και ασκήσεων εκκένωσης με σκοπό την εξασφάλιση άμεσης και αποτελεσματικής αντίδρασης στις καταστροφές. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η δημιουργία «κεφαλαίων έκτακτης ανάγκης», τα οποία θα χρησιμοποιηθούν, ανάλογα με την περίπτωση, για να υποστηρίξουν τα μέτρα απόκρισης και αποκατάστασης, καθώς και η ανάπτυξη ειδικών μηχανισμών για την ενεργό κινητοποίηση στα πλαίσια του εθελοντισμού.

5. Εφαρμογή

Η εφαρμογή των στρατηγικών στόχων και των προτεραιοτήτων για τη δράση που καθορίζονται στο «Πλαίσιο για Δράση» πρέπει να εξεταστούν από τους διαφορετικούς συμμετόχους σε μια πολυτομεακή προσέγγιση, στην οποία να συμπεριλαμβάνεται και ο τομέας της ανάπτυξης.

Τα κράτη, οι περιφερειακοί και διεθνείς οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένων των Ηνωμένων Εθνών και των Διεθνών Χρηματοδοτικών Οργανισμών, καλούνται να ενσωματώσουν τις εκτιμήσεις μείωσης των κινδύνων καταστροφής στην πολιτική της βιώσιμης ανάπτυξης, στο σχεδιασμό και στον προγραμματισμό σε όλα τα επίπεδα[xvii]. Στην υποστήριξη της εφαρμογής της μείωσης των κινδύνων καταστροφής σε όλα τα επίπεδα ουσιαστικό ρόλο παίζει η κοινωνία των πολιτών, οι εθελοντές και οι κοινοτικές οργανώσεις, η επιστημονική κοινότητα και ο ιδιωτικός τομέας.

Όλα τα κράτη καλούνται να ενσωματώσουν το «Πλαίσιο για Δράση» στις εθνικές πολιτικές τους για τη μείωση των κινδύνων καταστροφής, να οργανώσουν κατάλληλο εθνικό συντονιστικό μηχανισμό και να διαβιβάζουν τις σχετικές πληροφορίες στη Γραμματεία της «Διεθνούς Στρατηγικής για τη Μείωση των Καταστροφών». Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δίνεται στη μείωση των κινδύνων που συνδέονται με τη μεταβλητότητα του κλίματος και στη διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με γεωλογικούς παράγοντες, όπως οι σεισμοί και οι καθιζήσεις εδάφους.

Οι περιφερειακές οργανώσεις που παίζουν ρόλο για τη μείωση των κινδύνων καταστροφής καλούνται να προωθήσουν περιφερειακά προγράμματα, όπως τα προγράμματα για την τεχνική συνεργασία, την ανάπτυξη ικανότητας, την ανάπτυξη των μεθοδολογιών και των προτύπων για τον κίνδυνο και τον έλεγχο και την αξιολόγηση της τρωτότητας, τη μετάδοση των πληροφοριών και την αποτελεσματική κινητοποίηση των πόρων, με στόχο την υποστήριξη των εθνικών και περιφερειακών προσπάθειών για την επίτευξη των στόχων του «Πλαισίου για Δράση». Επίσης καλούνται να υποστηρίξουν την ανάπτυξη των περιφερειακών μηχανισμών[xviii] και των ικανοτήτων για την έγκαιρη προειδοποίηση στις καταστροφές, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και ο κίνδυνος από το τσουνάμι.

Οι διεθνείς οργανισμοί καλούνται να συμμετέχουν στην υποστήριξη και στην εφαρμογή της διεθνούς στρατηγικής για τη μείωση των καταστροφών και στη συνεργασία για την προώθηση ολοκληρωμένων προσεγγίσεων στην οικοδόμηση «εθνών και κοινοτήτων ανθεκτικών στις καταστροφές», με την ενθάρρυνση δημιουργίας ισχυρότερων δεσμών, συνοχής και ένταξης των στοιχείων μείωσης των κινδύνων καταστροφής στους τομείς της ανθρωπιστικής και βιώσιμης ανάπτυξης, όπως καθορίζεται σε αυτό το «Πλαίσιο για Δράση».

Παράλληλα, οι διεθνείς οργανισμοί πρέπει να υποστηρίζουν τα κράτη με την

παροχή κατάλληλης, έγκαιρης και καλά συντονισμένης διεθνούς βοήθειας ανακούφισης, μετά από αίτηση των πληγείσων χωρών. Η παροχή της βοήθειας πρέπει να στοχεύει στον περιορισμό του κινδύνου και της τρωτότητας, στη βελτίωση των ικανοτήτων και στην εξασφάλιση αποτελεσματικών ρυθμίσεων για τη διεθνή συνεργασία στην έρευνα και τη διάσωση. Σημαντικός είναι ο ρόλος των διεθνών οργανισμών στην ενίσχυση των διεθνών μηχανισμών με σκοπό την υποστήριξη των πληγέντων κρατών στη φάση μετάβασης προς τη βιώσιμη φυσική, κοινωνική και οικονομική ανάκαμψη και στη μείωση των μελλοντικών κινδύνων. Αυτό επιτυγχάνεται με την υποστήριξη των δραστηριοτήτων μείωσης κινδύνου στη διαδικασία ανάκαμψης και αποκατάστασης μετά την καταστροφή και με τη διάχυση των ορθών πρακτικών, της γνώσης και της τεχνικής υποστήριξης από τις κατάλληλες χώρες, τους εμπειρογνώμονες και τις οργανώσεις των Ηνωμένων Εθνών.

6. Η κινητοποίηση πόρων

Για να υποστηριχθεί η εφαρμογή του «Πλαισίου για Δράση», τα κράτη και οι περιφερειακοί και διεθνείς οργανισμοί ανάλογα με τις οικονομικές τους δυνατότητες καλούνται να αναλάβουν δράσεις για να κινητοποιήσουν τους απαραίτητους πόρους, να προβούν σε οικονομική και τεχνική βοήθεια προς τις ευάλωτες στην καταστροφή αναπτυσσόμενες χώρες, καθώς και την εξέταση της δυνατότητας υποστήριξης του χρέους, της μεταφοράς τεχνολογίας και την ενθάρρυνση συνεργασίας βορρά-νότου και νότου-βορρά. Καλούνται επίσης να εντάξουν τα μέτρα μείωσης των κινδύνων καταστροφής στα πολύπλευρα και διμερή προγράμματα βοήθειας για την ανάπτυξη, καθώς και σε εκείνα που αφορούν στη μείωση της φτώχειας, στη διαχείριση των φυσικών πόρων, στην αστική ανάπτυξη και στην προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος [\[xix\]](#).

Επίσης οφείλουν να συμβάλλουν με εθελοντικές οικονομικές συνεισφορές στο «Trust Fund for Disaster Reduction» των Ηνωμένων Εθνών, στην προσπάθεια να εξασφαλισθεί η επαρκής υποστήριξη στις δραστηριότητες που προβλέπονται σε αυτό το «Πλαίσιο για Δράση» και να αναπτύξουν τη συνεργασία για την εφαρμογή των σχεδίων διάχυσης των κινδύνων, της μείωσης των ασφαλιστρών, της επέκτασης της

ασφαλιστικής κάλυψης και με αυτόν τον τρόπο της αύξησης της χρηματοδότησης για την ανασυγκρότηση και την αποκατάσταση μετά τον κίνδυνο. Δηλαδή στην προώθηση ενός περιβάλλοντος που ενθαρρύνει μια «κουλτούρα ασφάλειας» στις αναπτυσσόμενες χώρες.

7. Επίλογος

Ένα χρόνο μετά τη Συνδιάσκεψη από τις 168 χώρες που υπέγραψαν το «Πλαίσιο Δράσης του Hyogo», 40 χώρες έχουν ήδη αναθεωρήσει τις πολιτικές τους, θέτοντας τη μείωση των κινδύνων από καταστροφές στην κορυφή των πολιτικών ανάπτυξής τους.

Πολλές χώρες αναπτύσσουν νέες στρατηγικές και θεσπίζουν νέους νόμους θεωρώντας τη μείωση των κινδύνων καταστροφής ως εθνική προτεραιότητα. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα αναφέρονται η Ινδία και η Σρι Λάνκα, οι οποίες υιοθέτησαν πρόσφατα ένα νομοθετικό πλαίσιο, ώστε να ενσωματώσουν τη μείωση των κινδύνων καταστροφής στις εθνικές πολιτικές τους. Το Περού και ο Παναμάς έθεσαν πρόσφατα σε ισχύ ένα εθνικό μηχανισμό για την αντιμετώπιση των καταστροφών. Η Αφρικανική Ένωση καθιέρωσε μια κοινή περιφερειακή στρατηγική για να ενσωματώσει τη μείωση των κινδύνων καταστροφής στις πολιτικές της [xx]. Αυτές οι προσπάθειες είναι ενθαρρυντικές αλλά η περιβαλλοντική υποβάθμιση, η ταχεία αστικοποίηση, η παγκόσμια αύξηση της θερμοκρασίας λόγω του φαινομένου του θερμοκηπίου και η έλλειψη θεσμικών μηχανισμών καθιστούν τα εκατομμύρια των ανθρώπων πιο ευάλωτα στους φυσικούς κινδύνους. Ο επόμενος φυσικός κίνδυνος είναι θέμα χρόνου [xxi].

Σύμφωνα με δηλώσεις του Salvano Briceño Διευθυντή της Γραμματείας της ISDR «Αυτά είναι πολύ θετικά βήματα προς τα εμπρός αλλά οι κυβερνήσεις πρέπει να επιταχύνουν τις προσπάθειές τους. Δεν μπορούμε να μειώσουμε τον αντίκτυπο των φυσικών κινδύνων, εάν δεν υπάρχουν πολιτικές και νομοθεσία». Το «Πλαίσιο Δράσης Hyogo» καλεί τις κυβερνήσεις να επενδύσουν στη λήψη μέτρων, όπως οι εθνικές και τοπικές αξιολογήσεις του κινδύνου, τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης, η δημόσια συνειδητοποίηση και η εκπαίδευση, ο καλύτερος αστικός προγραμματισμός και οι ασφαλέστεροι κώδικες οικοδόμησης κτιρίων.

Όταν οι χώρες είναι έτοιμες να αντιμετωπίσουν τους φυσικούς κινδύνους σώζονται όχι μόνο ανθρώπινες ζωές αλλά περιορίζεται και η οικονομική και περιβαλλοντική ζημία. Αναφέρεται μάλιστα η πρόσφατη ξηρασία στην Κένυα και στην Αιθιοπία ως ένα τραγικό, όμως αποτρέψιμο, παράδειγμα ενός φυσικού κινδύνου που έχει μετατραπεί σε σοβαρό λιμό για 11 εκατομμύρια ανθρώπους. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι κυβερνήσεις, οι διεθνείς οργανισμοί και η κοινωνία των πολιτών πρέπει να ενώσουν τις προσπάθειες κάτω από μια κοινή στρατηγική παρά να συμμετέχουν σε μεμονωμένες και διάσπαρτες πρωτοβουλίες. Σύμφωνα με τον Γραμματέα της ISDR «Κατέχουμε ήδη τη γνώση που απαιτείται για να καταστήσουμε τον κόσμο ασφαλέστερο και καλύτερα προετοιμασμένο για την αντιμετώπιση των φυσικών κινδύνων».

[i] ISDR, Hyogo Framework for Action, *Building the Resilience of Nations and Communities to Disaster: An Introduction to the Hyogo Framework for Action*, p. 1, στο <https://www.unisdr.org/hf>

[ii] International Strategy for Disaster Reduction /ISDR (2001), *Framework for Action For the Implementation of the International Strategy for Disaster Reduction*, June. www.unisdr.org

[iii] www.unisdr.org

[iv] Από το 1950 το κόστος των φυσικών καταστροφών παγκοσμίως αυξήθηκε δραματικά. Οι επιστήμονες μελετούν αν η αύξηση αυτή οφείλεται στην αύξηση της συχνότητας και της δριμύτητας εμφάνισης των φαινομένων ή σε άλλους λόγους όπως η αύξηση του πληθυσμού. Riebeek, Holli, (2005). *The Rising Cost of Natural Hazards*, Earth Observatory, NASA, 28 March. EM-DAT και The OFDA/CRED International Disaster Database (Database (www.em-dat.net) Université Catholique de Louvain—Brussels, Belgium). Υποστηρίζεται μάλιστα ότι το κόστος των φυσικών καταστροφών αυξάνεται καθώς οι άνθρωποι κατασκευάζουν ακριβά κτίσματα σε ευάλωτες περιοχές. *The “Nature” of the Problem: Population and Natural Disasters*. Earth Observatory, NASA, 28 March.

[v] Riebeek, Holli, (2005). *The Rising Cost of Natural Hazards*, Earth Observatory,

NASA, 28 March.

[vi] Σε ορισμένες από τις συνόδους του Kobe συνδέθηκε η τρωτότητα στις καταστροφές με την φτώχεια. Η κατάσταση είναι, στην πραγματικότητα, πιο σύνθετη. Ο αποκλεισμός και η περιθωριοποίηση από την άποψη της πολιτικής φωνής είναι τόσο σημαντικοί όσο η φτώχεια που προσδιορίζεται όσον αφορά το εισόδημα ή που ορίζεται ως κάλυψη των βασικών αναγκών. Η πρόσβαση με πολλές μορφές είναι σημαντική: πρόσβαση στους οικονομικούς και φυσικούς πόρους, στις πληροφορίες, στις αγορές, στην πολιτική λήψη απόφασης και στο δικαστικό σύστημα. Wisner, B. & Walker, P. (2005), *Beyond Kobe. A Proactive Look at the World Conference on Disaster Reduction*, 18-22 January 2005, Kobe, Japan, A report for the Swiss Department of Humanitarian Aid, Feinstein International Famine Center, May, p. 8.

[vii] International Strategy for Disaster Reduction /ISDR (2001), *Framework for action For the Implementation of the International Strategy for Disaster Reduction*, June.

[viii] Yokohama Strategy and Plan of Action for a Safer World, *Guidelines for Natural Disaster Prevention, Preparedness and Mitigation*, World Conference on Natural Disaster Reduction. Yokohama, Japan, 23-27 May 1994 στο https://www.unisdr.org/eng/about_isdr/bd-yokohama-strat-eng.htm

[ix] ISDR (2005). *Summary of National Information on the current status of disaster reduction, as background for the World Conference on Disaster Reduction*, (Kobe, Hyogo, Japan 18-22 January 2005, p. 3.

[x] ISDR (2005). *Summary of National Information on the current status of disaster reduction, as background for the World Conference on Disaster Reduction*, Kobe, Hyogo, Japan 18-22 January 2005, p. 5.

[xi] ISDR (2005). *Summary of National Information on the current status of disaster*

reduction, as background for the World Conference on Disaster Reduction, Kobe, Hyogo, Japan 18-22 January 2005, p. 8.

[xii] Hyogo Framework for Action, *Building the Resilience of Nations and Communities to Disaster: An Introduction to the Hyogo Framework for Action*, p. 1, στο <https://www.unisdr.org/hf>

[xiii] ISDR, Hyogo Framework for Action, *Building the Resilience of Nations and Communities to Disaster: An Introduction to the Hyogo Framework for Action*, p. 2, στο <https://www.unisdr.org/hf>

[xiv] Τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης έχουν αποδείξει την αποτελεσματικότητά τους. Κατά τη διάρκεια του 2004, όταν χτύπησε ο τυφώνας Charley τυφώνας, επλήγησαν 70.000 νοικοκυριά και τέσσερις άνθρωποι σκοτώθηκαν. Όταν χτύπησε ο τυφώνας Ivan χτύπησαν τον επόμενο μήνα, 2 εκατομμύρια κάτοικοι ειδοποιήθηκαν και εγκατέλειψαν την περιοχή, με αποτέλεσμα να μην σημειωθεί καμία απώλεια ανθρώπινης ζωής. ISDR, Hyogo Framework for Action, *Building the Resilience of Nations and Communities to Disaster: An Introduction to the Hyogo Framework for Action*, p. 3, στο <https://www.unisdr.org/hf>

[xv] Στο νησί Simeulue, κοντά στις ακτές της Sumatra, από έναν πληθυσμό 83.000 ανθρώπων, μόνο επτά άνθρωποι πέθαναν από το tsunami του Ινδικού Ωκεανού. Στην κοντινή ηπειρωτική χώρα, στο Aceh, περισσότεροι από 100.000 άνθρωποι σκοτώθηκαν. Οι Simeulue έχουν διατηρήσει την «τοπική γνώση» για τους σεισμούς, την οποία ανακαλούν όταν παραστεί ανάγκη. Κάθε γενεά διδάσκει τα σημάδια έγκαιρης προειδοποίησης των φυσικών κινδύνων στην επόμενη γενιά. βλ. ISDR, Hyogo Framework for Action, *Building the Resilience of Nations and Communities to Disaster: An Introduction to the Hyogo Framework for Action*, p. 3, στο <https://www.unisdr.org/hf>

[xvi] Πολλές φυσικές καταστροφές είναι αποτέλεσμα του ανεπαρκούς αστικού σχεδιασμού, του μη-σεβασμού των κτιριοδομικών κανονισμών, της συσσώρευσης του πληθυσμού και του πολλαπλασιασμού των παραπηγματουπόλεων. Ο κίνδυνος οδηγεί σε καταστροφές που θα μπορούσαν να αποφευχθούν εάν λαμβάνονται υπόψη οι

βασικοί όροι για την πρόληψη των αστικών κινδύνων. Wisner, B. & Walker, P. (2005), *Beyond Kobe. A Proactive Look at the World Conference on Disaster Reduction, 18-22 January 2005, Kobe, Japan, A report for the Swiss Department of Humanitarian Aid, Feinstein International Famine Center, May, p. 9.*

[xvii] Η «Στρατηγική του Μαυρίκιου» για την περαιτέρω εφαρμογή του «Προγράμματος Δράσης των Μπαρμπάντος για τα Μικρά Αναπτυσσόμενα Νησιωτικά Κράτη» υπογραμμίζει ότι τα μικρά νησιωτικά κράτη ανήκουν στις πιο τρωτές περιοχές στον κόσμο σε σχέση με την ένταση και τη συχνότητα των φυσικών και περιβαλλοντικών καταστροφών και του αυξανόμενου αντίκτυπού τους, και των υψηλών οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών συνεπειών. Τα μικρά νησιωτικά αναπτυσσόμενα κράτη έχουν αναλάβει να ενισχύσουν τα αντίστοιχα θεσμικά πλαίσιά τους για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των καταστροφών και δεσμεύονται, με την απαραίτητη υποστήριξη της διεθνούς κοινότητας, να βελτιώσουν τον εθνικό μηχανισμό περιορισμού των καταστροφών, την ετοιμότητα και την έγκαιρη προειδοποίηση, να αυξήσουν τη δημόσια ευαισθητοποίηση για τη μείωση των καταστροφών, να υποκινήσουν τις διεπιστημονικές και διατομεακές συνεργασίες στη διαχείριση του κινδύνου στην εθνική διαδικασία προγραμματισμού τους, να ρυθμίσουν ζητήματα ασφάλειας και αντασφάλισης, και να αυξήσουν την ικανότητά τους να προβλέψουν και να ανταποκριθούν στις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που έχουν επιπτώσεις στις ανθρώπινες εγκαταστάσεις από τις φυσικές και περιβαλλοντικές καταστροφές.

[xviii] το Συμβουλευτικό Σώμα για το νερό και την απολύμανση/United Nations Advisory Board on Water and Sanitation που δημιουργήθηκε από το Γ.Γ. των Η.Ε. απηύθυνε επείγουσα έκκληση για τον περιορισμό στο ½ των απωλειών σε ανθρώπινες ζωές που προκαλούνται από καταστροφές που σχετίζονται με το νερό, όπως το τσουνάμι, μέχρι το 2015.

[xix] Η αλλαγή του κλίματος εντείνει τους κινδύνους που έχουν επιπτώσεις στις ανθρώπινες ζωές, στις εγκαταστάσεις και στις υποδομές. Εμφανίζονται νέοι κίνδυνοι υγείας για τον άνθρωπο, το ζωικό κεφάλαιο και τα φυτά. Οι μετακινήσεις πληθυσμού που ακολουθούν συχνά μια αλλαγή κλίματος μπορούν επίσης να οδηγήσουν σε νέα έκθεση στους κινδύνους και στην αυξανόμενη τρωτότητα. Επιπλέον, η αλλαγή κλίματος μπορεί να αυξήσει την τρωτότητα στους ανεξάρτητους, μη-κλιματολογικούς κινδύνους. Παραδείγματος χάριν, ένας σεισμός που

πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια μιας ξηρασίας μπορεί να βρει τις δεξαμενές και την πίεση ύδατος πάρα πολύ χαμηλή με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η αντιμετώπιση των πυρκαγιών. Wisner, B. & Walker, P. (2005), *Beyond Kobe. A Proactive Look at the World Conference on Disaster Reduction*, 18-22 January 2005, Kobe, Japan, A report for the Swiss Department of Humanitarian Aid, Feinstein International Famine Center, May, p. 3.

[xx] Στην Addis Ababa της Αιθιοπίας πραγματοποιήθηκε στις 5-7/12/2005 η πρώτη Διάσκεψη Υπουργών της Αφρικανικής Ένωσης «Για τη μείωση των κινδύνων καταστροφής». Σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική της Αφρικής για τη μείωση των κινδύνων καταστροφής, υπάρχουν μεν ανάλογες πολιτικές σε μερικές αφρικανικές χώρες, αλλά τα αποτελέσματά τους περιορίζονται από την έλλειψη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής. Αυτό το ηπειρωτικό πρόγραμμα έχει αναπτυχθεί έχοντας κατανοήσει ότι οι φυσικοί κίνδυνοι δεν σέβονται κανένα όριο, και ότι η προστασία απαιτεί μια συντονισμένη και περιφερειακή προσέγγιση. *International Strategy for Disaster Reduction, «African solidarity strengthens disaster risk reduction»*, PRESS RELEASE, UN/ISDR 2005/36, Monday 5 December 2005.

[xxi] *International Strategy for Disaster Reduction, «Governments must accelerate their efforts to make disaster risk reduction a national priority»*, Press Release, UN/ISDR 2006/01, Wednesday 18 January 2006, στο www.unisdr.org